

TYSK LÖYTNANT FÅR "SANNHETEN OM KRIGEN".

En tysk löytnant som nektet å skyte 40 forsvarsløse, tilfangetatte russere ble degradert og ført til konsentrasjonsleir. De uhyggelige opplevelser har fikk være med på Innen han via lange klarte å flykte over til Sverige skildrer han slik:

Jeg kom såret fra den russiske front i januar 1942 etter å ha nektet å skyte 40 avvopnede og tilfangetatte russere. Etter at jeg ble utskrevet fra sykehuset, ble jeg dømt til to måneders fengsel for å ha nektet å etterkomme befalens ordre, samt degradert til vanlig menig. Jeg nektet å vende tilbake til den russiske front; ja, jeg deserterte.

Jeg hadde for hensikt å flykte til det fri Frankrike, men på grunn av forederi ble jeg i juni 1942 arrestert ved grensen. Man stilte meg for krigsrett ved den 143. divisjon, fengslet meg og satte meg under streng bevoktning, og så ble jeg dømt til døden. Den general i Berlin som skulle stadfestet dommen nektet å godkjenne den, og forandret straffen til 10 års tukthus, som skulle avtjenes etter at krigen var slutt. Inntil dette tidspunkt skulle jeg forvares i en militær konsentrasjonsleir.

Så kom jeg til Papenburg-Esterwege i Nordtyskland, som ligger i en fryktelig sumpmark. Dette område tjente tidligere som deportasjonssted for farlige forbrytere. De spesielle soldater-konsentrasjonsleirer er en nasjonalsosialistisk oppfinnelse.

Jeg kom til Papenburg i begynnelsen av september 1942 etter flere ukers anstrengende transport sammen med ca. 100 andre fanger, alle tidligere soldater. Vi ble tatt imot på jernbanestasjonen av SS-folk med maskinpistoler, pistoler og fremfor alt gummibatonger som vi i den tid som kom lærte å kjenne grundig. Med slag og vondord, som "hunder, svin, landstrykere, forbrytere" ble vi lenket sammen to og to, hvoretter vi ble lastet på ventende biler. Etter omtrent en times transport kom vi fram til leiren. Denne besto av ca. 40 barakker, hver med et belegg på 150 mann. Leiren var omgitt av et piggetrådjerde på mellom tre og fire meter. En av trådene var ladet med en elektrisk strøm på 1.500 volt. I hvert hjørne fantes et ca. 10 meter høyt tårn som var forsynt med mitraljøser, lyskastere og to vaktposter.

Etter at vi var befrikket fra våre lenker ble vi alle prylt med kjettinger og gummibatongen. Noen av oss styrtet til marken, men ble med svinget til å reise seg igjen. De som allikevel ikke orket dette, fikk enda flere slag, og måtte til slutt bæres inn i leiren.

Om morgenen fikk vi 150 gram tørt brød og kaffe, hvoretter samlingen skjedde utenfor barakkene. Jeg lærte meg snart å avsky denne samlingen, for hver morgen og kveld måtte vi i timovis vente utenfor barakkene uansett om det snødde eller regnet. Hver barakke ble regnet for seg, og behandlingen syntes å bero på hvorledes den tjenstgjørende SS-mann hadde søret, hvilket i alminnelighet syntes å ha vært meget dårlig.

Etter at vi om morgenen den annen dag hadde fortært vårt tørre brød og gjennomlidd oppstillingen, skjedde arbeidsinndelingen. Sammen med 300 menn ble jeg satt til å sortere poteter på en stor åpen plass. Hverken et tre eller et grønt gressstrå kunne man oppdage i dette øde landskap, bare sumpmarker så langt øyet rakk. Jeg tror ikke at Sibiria med sine endeløse stepper kunne ha virket mere deprimerende på oss. Da befalingsmannen Köslin - der likesom de andre vaktmenn tilførte SS-fant åtte store poteter i den kurv som jeg skulle sortere ut små settepoteter i, fikk jeg åtte slag av hans batong. Likedan gikk det for min kamerat. Köslin hadde under den ti timer lange arbeidstid fullt opp å gjøre med å tukte oss. Da slagene ble utdelt, måtte vi bøye oss ned og legge fingrene på fotspissen. Hvis vi under deres slag reiste oss opp, begynte de forfra med tellingen.

Første dagen opplevde jeg et dramatisk opptrin. En tidligere oberstlöytnant som - antakelig på grunn av sin intelligens - var som en rød klut for vaktpostene, mistet bevisstheten etter 36 slag av batongen. Köslin lot ikke dette hemme seg, men fortsatte å la slagene hagle ned

over offeret som lå på marken, og skadet ham så forferdelig at vi måtte bære ham inn i leiren hvor han tre timer etter avgikk ved døden. Man var fullstendig maktesløs overfor mishandlinger av dette slag, og det fantes ingen mulighet for å avlevere noen klage.

Jätte dager holdt jeg ut dette liv. Hver dag pryl, 150 gram tørt brød og 3/4 liter kålsuppe. Så ble jeg med 41,2 graders feber sykmeldt. På meget kort tid magret jeg ca. 20 kg. Medisin eller noen andre midler mot sumpfeber fantes ikke. Tre uker senere ble jeg utskrevet som arbeidsdyktig igjen, men jeg var stadig meget svak. At jeg allerede den følgende dag falt sammen under arbeidet var ikke så underlig. Med knyttneveslag og pryl fikk man meg atter på benene, og med største anstrengelser klarte jeg å komme gjennom dagen.

Neste dag meldte jeg meg påny som syk, og fikk nå på grunn av "latet" 14 dagers mørk arrest. Her hadde jeg det i det minste litt rolig. Kosten besto av vann og brød. Da jeg etter 14 dager atter kom ut i dagslyset ble øynene mine helt bløddet. Med ropet "Din hund, som forsøker å simulere" fikk jeg et slag av en geværkolbe så jeg sank sammen bevisstløs. Jeg ble undersøkt av en lege, og sendt til fengselslasarettet i Papenburg. Det var meget sjelden at fanger fra leiren ble sendt til dette lasarettet. Det var som regel bare ved store operasjoner, eller når de døde ble ført dit til obduksjon. Etterhvert kom jeg meg litt, og så med redsel den dag i møte da jeg skulle tilbake til leiren. Intet under at jeg omgikk med fluktplaner. Det fantes her i Emsland cirka 14 konsentrasjonsleirer av samme type. De lå i hesteskoform, og det var meget vanskelig å komme seg ut av dette belte. Meget sjelden klarte noen å finne veien ut. Som oftest løp flyktingene midt i armene på en SS-mann fra en nærliggende leir. Først ble de mishandlet av disse, så i den leir hvor de hørte hjemme, og ikke sjelden på en slik brutal måte at de avgikk ved døden.

I det hele tatt hørte det til dagens orden at fanger ble slått ihjel. I mai ble tidligere korporal Kurt Winkler slått ihjel med en spade av en SS-mann Wilhelm, da han uten at han anmeldte det fjernet seg tre meter for å tre av på naturens vegne. SS-mannen bearbeidet ham med slag så lenge at han til slutt falt sammen. To timer senere døde han. Ved obduksjonen ble det fastslått at nyrene var blitt knust. De pårørende ble bare underrettet om at Winkler var blitt skutt under fluktforsøk. Mange av kameratene tok selv livet av seg da de ikke lenger klarte å holde ut de kroppslige og sjelelige lidelser. De lot som om de flyktet, men sprang midt i armene på vaktpostene, som skjøt uten å gi varsel.

Slik kunne jeg i det uendelige fortsette med listen over de som var slått ihjel, som i tusenvis ligger på kirkegården på det såkalte "Djævelberg". De døde kastes uten klær og uten kiste ned i en grop. Et lag kalk strøs over for å fremskynde forråtnelsesprosessen. Denne teknikk har jo tyskerne stor øvelse med fra Katyn. Når man trenger en ny plass på kirkegården, graver man bare en ny grop hvorved ofte rester av lik, som ennå ikke er råtnet, følger med opp.

I begynnelsen av februar 1942 forsøkte to kamerater å flykte fra leiren om natten. De kastet ulltepper over den elektriske tråd for å kunne klatre over. Men det regnet kraftig, ullteppene var våte og isolerte ikke ordentlig. En av dem ble hengende igjen i tråden og stygt forbrønt. Den andre kom med sine skader på sykehuset. Han døde senere, men årsaken var en annen. En hel dag og en hel nett hørtes hans redselsfulle skrik.

Jeg ventet på en gunstig anledning til å flykte. Og da jeg ble transportert til Norge til befestningsarbeider, fikk jeg den 8. juli chansen til å slippe unna mine plageånder. Jeg gleder meg ubeskrivelig over å være i sikkerhet her i det gjestevennlige Sverige, slutter den tyske löytnant.

OPTIMISTEN OG PESSIMISTEN. Her er en ny variasjon av det kjente tema som går igjen i Berlin: slutten på krigen. De overbeviste optimistene tror at de vinner krigen og blir kvitt Adolf. De nølende optimistene tror at de taper krigen og blir kvitt Adolf. De nølende pessi-

mistene tror at de vinner krigen og får beholde Adolf. De overbeviste presistene tror at de taper krigen og må beholde Adolf.

(Fra Arild Fredborgs bok "Bakom Stålvallen")

UNIVERSITETSSTRIDEN. EN ORIENTERING. Vi gir her en redegjørelse for de siste hendelser ved Universitetet. På et møte i midten av september innkalt av Schancke presisterte dekanene på nytt, klart og tydelig, sine fakulteters standpunkt. Denne faste og enige holdning fra professorenes side gjorde at departementet nåddig ville sette saken på spissen. Det endret derfor kurs, og fremholdt at det også fra departementets side hadde vært hensikten bare å framlegge de saklige hensyn, og spørsmålet om privatistenes særlige vanskeligheter ble trukket fram. Departementet oppfordret deretter fakultetene til selv å framlegge forslag til reglement, og under den uttrykkelige forutsetning at departementets reglement fra august ikke skulle bli gjort gjeldende, gikk fakultetene med på det. Det ble nedsatt komiteer fra de fakulteter det dreier seg om: medisinerne, farmasøyene, tannlegene. Komiteene ble valgt av fakultetene på vanlig vis, og deres mandat var strengt begrenset: De skulle undersøke berettigelsen av kritikken mot det nåværende opptakelsesgrunnlag, og hvis de etter en objektiv og saklig prøvelse fant det rimelig og forsvarlig, skulle de framkomme med sine forslag til endring.

8. oktober innkalte Høel komiteenes medlemmer til et møte, og fremholdt en del ting som også tidligere har vært drøftet: privatistenes særlige forhold, mangelen på gymnasier i Nord-Norge og den underrepresentasjon ved universitetet som det har medført, og til sist, ønskeligheten av legeattester som skulle sikre universitetet fysisk duelige studenter. Det ble fremholdt at forslagene burde være ferdige innen 20. oktober.

I sitt arbeid har komiteene skullet seg til statistiske undersøkelser utført i Sverige og Danmark, og i Trondheim, og de har selv satt i gang liknende undersøkelser i Oslo. Dette arbeidet er imidlertid ennå ikke brakt til avslutning. Ut fra dette materiale har komiteene formet de forslag som de her fremlagt. Undersøkelsene viser et utmerket samsvar mellom erfarings- og undersøkelsesresultatene, og reglementsforslagene bygger derfor på at erfaringresultatet fortsatt blir det avgjørende grunnlag for opptakelsen.

Forslagene fra de tre angjelende fakulteter er i alt vesentlig like. Hovedprinsippene er: De respektive fakulteter foreslår hvor mange studenter det hvert år skal opptas. Alle sikkheds skjemaer utleveres og innsendes til de respektive fakulteters sekretariater. Opptakelsen er avhengig av realitium (eller tilleggspørve på realitium), og hvert fag får sitt vektital. Privatistene får eventuelt et tilleggspoint som fastsettes når de statistiske beregninger er avsluttet. På grunnlag av den derved framkomne pointsum nummereres søkerne og opptas etter denne rekkefølge. Det skal sørges for at Nord-Norge får en representasjon på 10% også blant søkerne fra denne landsdel skal imidlertid utvælgelsen skje etter faglige kvalifikasjoner, og visse bestemmelser sikrer at ikke usikklkede kandidater blir opptatt. Legeattest skal bare framlegges av dem som har fått melding om at de er opptatt. Disse reglementsforslagene har vært forelagt i fakultetsmøter og er blitt vedtatt, for medisinerens vedkommende med en stemme (W. H. Hansen), forøvrig enstemmig. Onsdag 20. oktober ble de overreidt til departementet.

Som det fremgår av dette resumet har fakultetenes sirengt fulgt den linje som ble høvdet i skrivelser fra midten av september. Ingen politiske hensyn skal spille inn ved opptakelsen; reglementet skal sikre at de faglig best kvalifiserte blir opptatt.

Dette er sakens kjernepunkt. Dette er også Universitetets prinsipielle linje, og her kan det ikke gis kjøp. Og på dette punktet er også studentenes holdning klar.

NYHETERE TIRSDAG KVELD :

Østfronten. Seirsmeldingene fortsetter å strømme inn fra østfronten. I et særkommunikat som generalmarskalk Stalin sendte ut i går kveld ble det meldt at russerne nå var rykket inn i tvillingbyene Dnjepropetrovsk og Dnjepropjersin. Disse byene har vært centrum for stål-

produksjonen, og har hatt stor betydning for de tyske troppers forsyninger og bør tenki som vinterkvarter for troppene i dette område. Tyskerne trekker seg tilbake i stor hast etter å være blitt kastet ut av byene, deres retrettmuligheter blir stadig færre. Avdelinger av den røde hær som forsøker sine seire etter gjennombruddet sydøst for Kremensjog har inntatt den ene by etter den annen på sin vei sydover, og står nå umiddelbart foran Krivoi Rog, det viktige jernbaneknutepunkt midt i Dnjeprfløym. I går inntok de Losovotka som ligger 10 km nord for byen, og har nå under ild av sine kanoner. Dermed er tyskerne i Dnjeprkilen henviset til å benytte jernbanen over Nikolajev som eneste rettetvei. Denne trues av de russiske styrker som sprer seg vestover fra Saporosje, og av de russiske tropper som hurtig rykker fram og forfølger den rettrekende fiende over steppene vestover fra Melitopol. En korrespondent skriver om tyskernes tilbaketrekning at den foregår hurtigere enn noensinde, idet fienden for første gang under felttoget i Russland har rømmet landsbyer uten først å ødelegge dem. - Avdelinger av den røde hær som inntok Melitopol er rykket 20 km fremover i det siste døgn i retning av Krim. - Også på midtfronten raser det heftige kamper, og russerne har påført fienden store tap i treninger ved Rotzjitsa, sydvest for Gomel. Tyskerne i dette avsnitt står i fare for å bli omgått, de har valget mellom dette og å trekke seg tilbake til Pripet sumpene. - Også i Smolenskområdet pågår det heftige kamper, og russerne er rykket videre fram på jernbanen til Riga. - Den eneste chance tyskerne ennå har til å stanse den russiske marsj vestover er igangsetningen av en virkelig motoffensiv på sørsiden. Det ser ikke ut til at de på noen måte er i stand til å klare det, de har nok greidd å sette i gang ganske hårde motangrep, men intet i retning av en motoffensiv. De kan ikke avse tropper i nord til fronten i sør av fare for at russerne der skal nå fram til Randstatene, og har mellom 35 og 40 divisjoner engasjert på Balkan og i Italia. Fra frontene i vest kan de heller ikke avse hverken tropper eller materielle, og de britisk-amerikanske bomberader holder 2 mill. mann i stadig arbeid på hjemmefronten i civilt og militært luftvern. - De russiske troppestykker i det sydlige Ukraina består av 4 armeerupper, hvilket er den største troppekonsentrasjon siden slaget om Stalingrad. Kampene i området tar også etter hvert form som slaget om Stalingrad.

Tremaktskonferansen i Moskva fortsetter i samme vennskapelige tone, og man er kommet til enighet om en rekke prinsipielle spørsmål, og spesialister er nå tradt sammen til møte for å diskutere detaljene. Konferansen følges med den største interesse og illegges stor betydning hele verden over.

Sydfronten. Den 8. britiske arme utvidet i går sine bruhold på nordsiden av elven Trini, og er i dag rykket ytterligere fram. Dagens allierte kommunik fra Italia melder om inntagelsen av tre byer til. På Adriaterhavs-kysten rykker den 5. arme nordover, og har inntatt en by 10 km nord for Capua. Det allierte luftvåpen fortsetter sine ødeleggelse av fiendens forsynings- og sambandslinjer. I går ble skiffetontene og flyplasser ved Pestoia i nærheten av Fiume bombet av allierte fly, og i dag gikk de til angrep på flyplassen Tepinia som ligger nordvest for Rom.

Fra Ankara meldes om voksende nervøsitet i vasallstatene på Balkan ettersom truslen mot dem stadig vokser fra to kanter. Rike rumenske fryktninger bringer seg selv og sine penger i sikkerhet. 10 større fabrikker i Romania som arbeider for tyskerne, skal være overtatt av staten, da der stadig ble foretatt sabotasjehandling. Bulgaria forlanger mere flyvåpen og særlig flere jagerfly. - De britiske styrker har trukket seg tilbake fra Gya Kas i Dødokaneserne, idet deres oppgave på Gya var utført.

4 tyske ø-båter er blitt ødelagt i kamper utenfor den engelske kyst. En større tysk styrke av krigsskip gikk til angrep på en alliert konvoi, en britisk krysser og en destroyer ble senket.